

שם הקורס: החברה הישראלית מס' קורס 9320301

שם המרצה: פרופ' רחל שרעבי

סוג הקורס: (שיעור)

היקף שעות: 2 ש"ש

סמסטר: שנתי

שנת לימודים: תשע"ח

א. מטרת הקורס:

הקורס נועד להקנות לסטודנטים הבנה מנקודת מבט סוציולוגית, של תהליכי ההתהוות והשינוי בחברה הישראלית והשפעתם על היחסים בין מגזרים וקבוצות. הקורס ינתח, בפרספקטיבה היסטורית תופעות פוליטיות-חברתיות בתקופת היישוב, ויבחן את השלכותיהן בימי המדינה. הקורס יציג גישות סוציולוגיות שונות לחקר החברה הישראלית ויישם אותן בניתוח הדינאמיקה שלה.

ב. תוכן הקורס:

הקורס ידון בדפוסי ההתארגנות ובעיצוב הזהות הקולקטיבית בחברה היישובית, במעבר מיישוב למדינה ובהמשך התפתחותה של החברה הישראלית במהלך שישים שנות קיומה. הקורס יעסוק בגורמים בתהליכים ריבודיים ובשסעים בחברה: לאומיים, פוליטיים, כלכליים, עדתיים, דתיים, מגדריים ועוד, ויבחן את סוגיית הרב תרבותית והשלכותיה על היחס ל"אחר" בחברה. כמו-כן, הקורס יעסוק במרכיבי הזהות הקולקטיבית ובגורמים אינטגרטיביים בחברה הישראלית: מיתוסים, חגים וטקסים, דת אזרחית, תודעת השואה ועוד ובשינויים שחלו בהם במרוצת השנים.

מהלך השיעורים: הוראה פרונטאלית, דיונים, סרטים, קריאת מאמרים וניתוחם במסגרת הקורס.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	גבולות הזמן של החברה הישראלית		
2	חברה חלקית ושלימה	פריט 1	
3	המעבר מחברה היישובית למדינה		
4	גבולות המרחב של החברה הישראלית		

5	היורדים	פריט 2
6	החברה החרדית	
7	העובדים הזרים	פריט 3
8	ערביי ישראל	
9	זהות קולקטיבית ורב תרבותיות	פריט 4
10	זיכרון קולקטיבי ותודעת השואה	פריט 5
11	חגים, טקסים ודת אזרחית	פריט 6
12	צה"ל בחברה הישראלית	
13	מאפיינים דמוגרפים	
14	המשפחה בישראל	
15	מדיניות הקליטה	
16	עולי בריה"מ	פריט 7
17	עולי אתיופיה	פריט 8
18	שסעים ובעיה חברתית	פריט 9
19	שסע דתי-חילוני	פריט 10
20	השסע הכלכלי	

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:אין

חובות / דרישות / מטלות:

- 1) נוכחות חובה.
- 2) קריאת פריטים מהרשימה הביבליוגרפית.
- 3) מבחן שנתי, שיכלול את חומר הלימוד והקריאה הביבליוגרפית.

מרכיבי הציון הסופי

מבחן שנתי-100%. ציון עובר 60.

ד. ביבליוגרפיה:

קריאת חובה

1. יציב, ג (1999). החברה הסקטוריאלית. ירושלים: ביאליק, עמ' 3-19.

2. לב ארי, ל (2006). "מי מרוויח ומי מפסיד? מוביליות חברתית וקליטה באמצעות הגירה בקרב מהגרים ומהגרות ישראלים בארה"ב". סוגיות חברתיות בישראל, 2: 3-42.
3. קמפ, א ורייכמן, ר (2008). עובדים זרים. ירושלים: הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר, עמ' 50-94.
4. בר-טל, ד ובן עמוס, א (2004). "פטריטיזם כתופעה פסיכולוגית- חברתית: מבוא לניתוח המקרה הישראלי". בתוך: בן עמוס ואחרים (עורכים). פטריטיזם. תל-אביב: דיונון, עמ' 13-28.
5. יבלונקה, ח (2000). "תודעת השואה כגורם מעצב זהות". בתוך: צ צמרת, צ ויבלונקה, ח (עורכים). העשור השני: תשי"ח- תשכ"ח. ירושלים: יד בן- צבי, עמ' 150-166.
6. שרעבי, ר' (2009). חג המימונה-מהפריפריה אל המרכז. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד ויד בן צבי, עמ' 180-190.
7. לומסקי-פדר, ע' ורפפורט, ת' (2013). ישראלים בדרכם-סיפורי הגירה של צעירים מברית המועצות לשעבר. ירושלים: מאגנס, עמ' 1-13.
8. שרעבי, ר וקפלן, א (2014). כמו בובות בחלון ראווה: מנהיגי העולים מאתיופיה בישראל. תל-אביב: רסלינג, עמ' 17-30.
9. פרסי, י ובן אליעזר, א (2006). קירבה ומריבה: שסעים בחברה הישראלית. תל-אביב: עם עובד ומכללת ספיר, מבוא, עמ' 11-28.
10. גודמן, י ויונה, י (2004). "דתיות וחילוניות בישראל- אפשרויות מבט אחרות". בתוך ספרם: מערבולת הזהויות. ירושלים: ון ליר והקיבוץ המאוחד, עמ' 9-45.

קריאת רשות

1. רייטר, י (2005). דילמות ביחסי יהודים ערבים בישראל. תל-אביב: שוקן, מבוא, עמ' 11-43.
2. גביון, ר (1999). ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית: מתחים וסיכויים. תל- אביב: הקיבוץ המאוחד ומכון ון- ליר, עמ' 36-45, 150-162.
3. אייזנשטדט, ש"נ (2004). תמורות בחברה הישראלית. תל-אביב: משרד הביטחון, עמ' 9-13, 36-44.
4. פוגל-ביז'אווי, ס (2005). "אם טוב כל כך אז למה רע כל כך: ההיבטים המגדריים של הנאו-ליברליזם בשוק העבודה בישראל". בתוך: בר-אלי, אבי ואחרים. חברה וכלכלה בישראל, ירושלים: מכון בן צבי ואניברסיטת בן גוריון, עמ' 183-216.
5. ידגר יי (2010). המסורתיים בישראל-מודרניות ללא חילון. ירושלים: מכון הרטמן ואוניברסיטת בר אילן, עמ' 11-20.
6. גבע, ש (2011). אל האחות הלא ידועה- גיבורות השואה בחברה הישראלית. תל אביב, הקיבוץ המאוחד, עמ' 11-21.
7. ימיני-ענתבי, ל (2010). "בשולי הנראות: עולים אתיופים בישראל". בתוך: לומסקי-פדר, ע, רפפורט, ת וגניזבורג, ל (עורכות). נראות בהגירה, ירושלים: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, עמ' 43-68.

8. שפירא, א (2003). "לאן הלכה 'שלילת הגלות'". אלפיים 25, עמ' 9-54.
9. מימי, א' ואחרים (2007). "לקראת מדיניות מבוססת ממצאים: סקירה שיטתית של תוכניות להתמודדות עם אבטלה בישראל". סוציולוגיה ישראלית ט(1), עמ' 41-70.
10. ליסק, מ (2007). "צה"ל בין זהות לאומית ממלכתית לבין זהויות סקטוריאליות: 1948-2000". בתוך: נאור, מ (עורך). צבא, זיכרון וזהות לאומית. ירושלים: מאגנס, עמ' 39-47.